

Resa till Limmared med Torpa Stenhus, Limmareds värdshus, Glasetshus och Limmareds säteri

Torpa stenhus ligger vackert beläget vid sjön Åsunden i Västergötland och är numera ett av Sveriges bäst bevarade herresäten från 1500-talet. Godset är privatägt och har varit i samma familjs ägo sedan slutet av 1400-talet berättar Pehr Zethelius, nuvarande ägare. Han är sonsons sonsons sonsons dotterdotters sonsons sondotters sottersons son till Stenhusets byggherre Arvid Knutsson. Under sin 600-åriga historia har Torpa Stenhus aldrig sålts för pengar utan hela tiden skiftats genom arv. De släktnamn som förekommer i ägarlängden är Knutsson, Stenbock, Sparre, Sjöblad och Zethelius.

Det första stenhuset uppfördes omkring år 1470 som försvarsborg mot danskarna, strategiskt placerat vid vattendragen och dåvarande riksgränsen mot Danmark. De förmögna nya borgherrarna hade ekonomiska intressen i handel med boskap och livsmedel genom Ätrons och Viskans dalgångar. Det var en orolig tid. Förutom de ständiga danska krigshoten ägde flera bondeuppror rum i bygden. Den medeltida byggnaden på Torpa fungerade både som försvars- och handelsborg. Men befästningarna av trä brändes och skövlades av danskar - "terrorister", så på 1500-talet började man bygga med sten. Norra delen byggdes till först med trappstengavlar och tjocka murar. Det byggdes vallgrav och vindbrygga med ingång på andra våningen. Soldater härbärgerades här och borgägaren skötte om dem, gav dem mat och sovplats. Torpa hade egen borgrätt, borgägaren tog in skatt från bönderna och kunde döma folk i brottmål.

Under det nordiska sjuårskriget 1563–1570 var slottet belägrat men inte intaget. Det var brandskadat, mörkt med bara smågluggar, sotigt och svart.

Efter freden beboddes Torpa av riksrådet Gustav Olofsson Stenbock. Den nya stormaktstiden kommer sedan med krav på komfort och elegans. Omkring 1550 byggdes den södra delen till med traptornet, ett trappsystem från källaren upp till vinden, och slottet moderniserades, taken höjdes och salarna dekorerades med vackra målningar. Den dåvarande slottsherren Gustav Otto Stenbock byggde ett helt nytt hus i parken och slottet användes i festligare sammanhang.

År 1552 när den nästan 50-årige Gustav Vasa blivit änkling för andra gången blev denne efter ett besök på Torpa blyxtförälskad i den blott 16 år gamla Katarina Stenbock, dotter till Gustav Olofsson och Brita Leijonhufvud. Katarina kom att bli kungens tredje och sista gemål.

De sista inredningsarbeten som gjordes i Torpa Stenhus var i slottskapellet i karolinsk barockstil. Hantverkare och finsnickare från Europa togs in. Dessa skar ut sniderier i trä för att täckas med bladguld och det går att se ådringen igenom bladguldet. Allt utom orgeln är original. Att ta bort mellanväggarna var riskabelt så man lät de kraftiga stempelarna komma från källaren. På en målning föreställande Maria och Jesusbarnet har Maria givits manliga drag. Den ogifte konstnären kunde nämligen bara ha manliga modeller. Kapellet stod klart att invigas år 1699.

På 1700-talet användes slottet som sädesmagasin, inventarier revs ut och väggar togs ner och det var dåligt underhållet. Men tack vare detta är borgen så välbevarad, trots att den varit obobodd under lång tid, eftersom magasinet krävde ett helt tätt tak. Det fanns endast en öppen spis som uppvärmning.

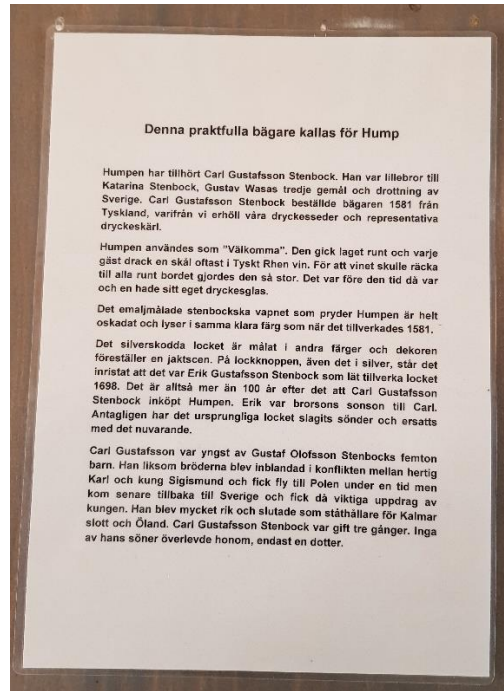

Borgen har de senaste decennierna genomgått en stor invändig renovering. Den nuvarande ägaren har låtit återställa den ursprungliga rumsindelningen samt möblera upp en del av slottet. De många målningarna på bjälkarna i salens tak visar motiv från huset och skildrar livet på gården. I den nyaste avdelningen finns sådana bekvämligheter som sovrum och toalett.

Läs mer om Torpa stenhuss på www.torpastenus.se

Humpen kallades ett dryckeskärl som gick laget om (laget runt) därav uttrycket lagom.

/Maria L

Här kan du läsa om de spöken som sägs vandra i Torpa Stenhus mörka salar.

Grå frun

Grå frun sägs ha varit en dotter till en av borgens herrar för länge sedan. Hon skall ha blivit förälskad i en av fångarna som fadern tagit med hem från Danmark. När fadern fick veta detta dödade han fången varvid dottern blev sjuk av sorg och dog inom kort. Hon har därefter inte fått någon ro utan irrar nu omkring i slottets salar.

De vita hästarna

Varje gång en ägare till Torpa är nära sin egen bortgång sägs personen se fyra vita hästar som drar en ståtlig vagn. De drar vagnen fram till stenhuset där de stannar en stund, varefter de långsamt kör bort igen.

Den inmurade flickan

Långt tillbaka i tiden bodde en riddare på Torpa. Denne hade två döttrar, varav den ena varit på en resa till Danmark. När hon kom hem därifrån berättade hon att pesten brutit ut i Danmark. Fadern lät då mura in henne levande i ett rum för att förhindra att pesten spred sig. Flickan sägs inte ha fått någon ro utan spökar i slottet.

Lille Gustav Stenbock

Gustaf Otto Stenbocks förstfödde son som under tragiska omständigheter drunknade i brunnen bara tre år gammal. Sedan dess vandrar denna lille pojke i Torpa Stenhus stora salar. Många besökare, framför allt damer påstår sig se en liten blek pojke i gammaldags kläder.

Greve Gustaf Otto Stenbock

Även Gustavs far lär spöka i slottet. I Kungssalen finns ett stort porträtt av greven. Om man ställer sig under detta porträtt vid midnatt och ropar på den honom skall enligt sägen slottet börja skaka så våldsamt att ingen kan stå upprätt ” Alla skola falla till golvet.